

Projekt je realizovaný vďaka podpore:

MUNICIPALIA

27. január 2010

TLAČOVÁ SPRÁVA

Výsledky Hodnotenia samosprávnych opatrení (HSO) v regiónoch SR za obdobie 4. štvrťroka 2009

Centrum pre hospodársky rozvoj (CPHR), prináša výsledky projektu **Hodnotenie samosprávnych opatrení (HSO)**. V rámci projektu sa štvrťročne vyjadrujú ekonomickí analytici, podnikatelia, primátori a starostovia, zástupcovia akademickej obce, stavovských a mimovládnych organizácií k navrhovaným a realizovaným opatreniam samosprávnych inštitúcií na úrovni obcí, miest i krajov. Projekt HSO tak prináša názor odbornej verejnosti na dôležité opatrenia ekonomicko-sociálneho charakteru ovplyvňujúce kvalitu života občanov v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Partnerom projektu je **Združenie miest a obcí SR**, realizovaný je vďaka podpore spoločnosti **AJG Consulting**, s.r.o., Bratislava, **Municipalia**, a.s., Žilina a **SEWA**, a.s., Bratislava.

Výsledky:

Najvyššie oceneným opatrením za obdobie **október až december 2009** sa stalo **spustenie systému manažmentu sociálnych dávok prostredníctvom elektronickej platobnej karty v Dolnom Kubíne**. Jej prostredníctvom príjemcovia sociálnych dávok nakupujú životné potreby v určenom limite, pričom sociálni pracovníci majú presný prehľad o charaktere kupovaného tovaru. Karta sa nedá zneužiť, t. j. nie je možné na ňu zakúpiť napr. alkohol, vybrať hotovosť a pod. a má aj veľa ďalších výhod.

Poradie opatrení od najlepšie k najhoršie hodnoteným:

(pozitívne opatrenia majú plusový rating, negatívne mínusový)

Hodnotenie samosprávnych opatrení	Rating
október - december 2009	[300, -300]
1. Dolný Kubín zamedzil zneužívaniu sociálnych dávok použitím elektronickej karty	146
2. Mestskí poslanci schválili materiál pre integrovanú dopravu v Bratislavskom kraji	144
3. Staré mesto sprístupnilo novú, modernú internetovú stránku	103
4. Obec Hodejov neprijíma na aktivačné práce a obecné služby neplatičov	94

5. DPB zriadil post ombudsmana na vybavovanie sťažností	43
6. Bratislava odpustila dlh mestskej časti Devín	10
7. Ostrovany postavili múr oddeľujúci obec od rómskej osady	- 3
8. Podnikateľský inkubátor mestu Rimavská Sobota nevyšiel, musí vrátiť milióny	- 5
9. Starosta Pereša si poistil zamestnávanie manželky na svojom úrade	- 164

Druhým najúspešnejším samosprávnym opatrením sa stalo schválenie **materiálu pre integrovanú dopravu v Bratislavskom kraji**. Integrovaná doprava má zabezpečiť integrovaný dopravný systém pre celý Bratislavský región.

Ako tretie najúspešnejšie opatrenie štvrtého štvrťroka 2009 bolo vyhodnotené **opatrenie z bratislavského Starého mesta, ktoré sprístupnilo novú, modernú internetovú stránku**. Hoci sa tak stalo pod hrozbou pokuty, nová stránka poskytuje široké možnosti poskytovania informácií o práci miestnej samosprávy.

Najmenej prínosným opatrením sa stalo **konanie starostu košickej mestskej časti Pereš, ktorý vymenoval do funkcie prednostu miestneho úradu, aby jeho manželka mohla zostať pracovať na úrade**. Snaží sa tak obísť zákon, ktorý príbuzným zakazuje, aby si boli pri výkone prác vo verejnom záujme priamo nadriadení alebo podriadení.

Podrobný popis opatrení a vybrané komentáre hodnotiteľov

1. Dolný Kubín zamedzil zneužívaniu sociálnych dávok použitím elektronickej karty

Dolný Kubín rozbehol na Slovensku ojedinelý projekt, prostredníctvom ktorého spravuje sociálne dávky ľuďom v hmotnej núdzi. Deje sa tak prostredníctvom elektronickej karty. Mesto je totiž viac ako dva roky osobitným príjemcom sociálnych dávok obyvateľom, ktorí nedokážu rozumne hospodáriť s mesačným príjmom od štátu. Ide predovšetkým o alkoholikov, bezdomovcov, sociálne znevýhodnené rodiny, ale aj dôchodcov, ktorí nevedia vyžiť z mesačného dôchodku.

Mesto v minulosti už odskúšalo rôzne spôsoby vyplácania sociálnych dávok, osobnú asistenciu pri preberaní dávok, aj poukážkový systém, ale neosvedčili sa, pretože boli ľahko zneužiteľné. Príjemcovia si totiž nakúpený tovar vymenili za alkohol a potom nemali na základné životné potreby. To pri elektronickej karte možné nie je, lebo zmluvní partneri majú na karty špeciálne čítačky, prostredníctvom ktorých majú sociálni pracovníci presné údaje o tom, kde, kedy a na čo klient kartu použil, teda aj presný zoznam zakúpeného tovaru. Navyše, karta má aj ďalšie výhody. Dá sa na ňu nahráť určitý denný, týždenný alebo mesačný limit, ktorý klient môže využiť na nákup vo vybraných prevádzkach. Ak dôjde k strate karty, neohrozí to peniaze príjemcov, lebo karta je len nositeľom informácie o bonite jej majiteľa. Nedá sa tiež použiť na výber peňazí v bankomatoch. Môže sa na ňu tiež nahráť bonus, ktorý môže príjemca

využiť napríklad na rekreáciu, alebo zvýhodnený vstup na plaváreň, čím ich mesto chce motivovať k tomu, aby sa lepšie zaradili do spoločnosti.

Povinnosťou mesta ako osobitného príjemcu je zabezpečiť odkázanému človeku jedno teplé jedlo denne, ubytovanie a základné ošatenie. Všetky tieto položky občania môžu bez problémov uhrádzať cez uvedenú elektronickú kartu.

Komentár

Hodnotiaca komisia označila predmetné opatrenie za progresívne, za nasledoviahodný príklad, ktorý môže pomôcť samosprávam, ale aj príjemcom lepšie manažovať použitie sociálnych dávok.

Opatrenie pozitívne vníma aj **Antonín Eliáš**, šéfredaktor časopisu *Obec a finance* z Českej republiky. Myslí si, že uvedený systém správy sociálnych dávok pre ľudí v hmotnej núdzi je optimálny z hľadiska poskytovateľa, aj keď príjemcovi nemusí vždy vyhovovať. Vzhľadom k charakteru a určeniu sociálnej dávky je však spoločenským záujmom predovšetkým ochrana verejných prostriedkov a až následne spokojnosť príjemcu. Na prístupe mesta oceňuje aj hľadanie rôznych spôsobov vyplácania dávok, čo viedlo napokon k nájdeniu optimálneho spôsobu.

Podobne pozitívne vníma predmetné opatrenie aj **Laura Dittel**, riaditeľka Karpatskej nadácie, Košice. Podľa jej názoru je povinnosťou spoločnosti (prostredníctvom samosprávy, ktorá má túto časť agendy vo svojej kompetencii) postarať sa o ľudí, ktorí sa z rôznych príčin o seba postarať nevedia alebo nemôžu. Jednou z týchto skupín sú práve neprispôsobiví občania, ktorí sú zároveň odkázaní na sociálny systém tohto štátu. Opatrenie je novým krokom a prináša nové riešenie, ktoré nepochybne pomôže ľuďom, na ktorých je zamerané. Miernu výhradu má však voči všetkým takýmto opatreniam preto, lebo sú istým spôsobom zásahom do osobnej autonómie týchto ľudí. Úplne opačný pohľad by totiž hovoril o tom, že každý človek má právo na samostatné hospodárenie a aj na nepríjemnosti, ktoré si sám spôsobí, aj keby mu mali prinášať stále a neriešiteľné problémy.

2. Mestskí poslanci schválili materiál pre integrovanú dopravu v Bratislavskom kraji

Zastupiteľstvo hlavného mesta schválilo zásadné podmienky v rámci prípravy koncepcie Bratislavskej integrovanej dopravy. Materiál predstavuje dohodu dopravcov - Dopravného podniku Bratislava, Slovak Lines a Železničnej spoločnosti Slovensko.

Bratislavská integrovaná doprava má zabezpečiť integrovaný dopravný systém pre celý Bratislavský región, a zjednodušiť cestovanie verejnou hromadnou dopravou. Plánovaný integrovaný dopravný systém by mal umožniť cestovanie všetkými druhmi dopravy na jeden cestovný lístok a zaviesť pravidelný interval na linkách. Cieľom nového systému by malo byť aj zníženie počtu osobných automobilov v hlavnom meste.

Cestujúcim budú opäť k dispozícii desiatky jednorazových a predplatných cestovných lístkov s rôznou časovou a zonálnou platnosťou na území mesta a v jeho okolí. Zachovaný by mal byť aj systém zliav. Integrácia si vyžiada náklady vo výške niekoľko miliónov eur, okrem zakúpenia nových automatov a tarifného systému sa prepravcovia obávajú prepadu tržieb. Mesto Bratislava tak bude zrejme musieť zvýšiť dotácie pre dopravný podnik.

Komentár

Opatrenie bolo hodnotiacimi odborníkmi prijaté pozitívne, s tým, že by malo byť v čo najkratšom čase prijaté aj v ďalších väčších mestách na Slovensku, keďže všetky trápí rovnaký problém, ktorým je predimenzovaná doprava a poddimenzovaná cestná infraštruktúra.

Aj podľa **Ivana Rončáka**, politológa, Banská Bystrica, je zvyšovanie komfortu verejnej hromadnej dopravy jediná možnosť ako obmedziť individuálnu automobilizáciu. Riziko vidí jedine v zahrnutí jedného súkromného partnera k dvom verejným, jeho výbere a prehodnocovaní najvýhodnejšej ponuky (aby sa tam jeden nezabetónoval navždy a nezačal parazitovať na verejných partneroch). Myslí si, že systém by mal byť prístupný aj pre iných súkromných dopravcov.

Positívne vníma opatrenie aj **Michal Kaliňák**, politológ špecializujúci sa na samosprávu, Prešov, podľa ktorého je rozhodnutie o zavedení integrovanej dopravy posunom v tejto veľmi často skloňovanej téme. Napokon, snahou cestujúcich je cestovať pohodlne, čo v praxi znamená spojenie všetkých prepravcov na to, aby zaviedli flexibilitu, aká sa prejaví v efektívnom systéme logistiky, čo nesúvisí iba so spokojnosťou cestujúcich, ale môže podporiť aj ich nárast.

3. Staré mesto sprístupnilo novú, modernú internetovú stránku

Bratislavská mestská časť Staré Mesto sprístupnila v decembri 2009 svoju novú internetovú stránku. Okrem informácií, ktoré boli na nej aj predtým, obsahuje niekoľko noviniek. Medzi ne patria napríklad všetky platné všeobecne záväzné nariadenia, termíny rokovaní miestneho zastupiteľstva, aktuálne stavebné povolenia, verejné obchodné súťaže a verejné obstarania. Stránka obsahuje detailné popisy miestnych poslancov vrátane ich hlasovania a účasti na rokovaníach. Návštevníkom stránky sú k dispozícii aj zoznamy, v ktorých si nájdú svoj termín pristavenia kontajnera na nadrozmerný domový odpad, upratovania ulíc a iných úkonov. Je možné aj sledovať priame prenosy z rokovania zastupiteľstva, hoci systém je zatiaľ v skúšobnej prevádzke. Novinkou je aj možnosť pravidelného zasielania informácií e-mailom.

Podnetom pre vznik novej stránky bolo upozornenie štátnych orgánov. Stará stránka nespĺňala požiadavky v zmysle zákona o informačných systémoch verejnej správy a samospráve za to hrozila pokuta.

Komentár

Hodnotiaca komisia posúdila opatrenie bratislavského Starého mesta pozitívne, aj keď s vedomím, že ide viac-menej iba o plnenie štandardov doby a požiadaviek zákona. Napriek tomu ocenili vysoký kvalitatívny štandard poskytovaných informácií, ktorý v súčasnosti stránka ponúka a ktorý bude možné ďalej zlepšovať.

Podľa **Bohumila Olacha**, šéfredaktora Obecných novín, Bratislava, je dobre, že Staré Mesto si urobilo novú internetovú stránku, hoci k jej vzniku prispela aj hroziaca pokuta. Ak však naplnia všetky zámery tvorcov stránky, ktorá v konečnom dôsledku bude oveľa bohatšia na podrobnejšie informácie a bude fungovať aj možnosť priameho sledovania rokovania zastupiteľstva, občania budú môcť viac participovať na správe vecí verejných v tejto mestskej časti.

4. Obec Hodejov neprijíma na aktivačné práce a obecné služby neplatičov

Samospráva obce Hodejov v okrese Rimavská Sobota rozhodla, že podmieni prijatie na výkon aktivačnej činnosti a na prácu v menších obecných službách len takých dlhodobo nezamestnaných, ktorí nemajú voči obci žiadne záväzky. Samospráva sa tak snaží odbúrať dlhy občanov voči obci. Ak sa chcú dlhodobo nezamestnaní obyvatelia prihlásiť na tieto práce, musia svoje nedoplatky najprv zaplatiť.

Opatrenie sa ukázalo ako účinné, pretože odkedy samospráva Hodejova prišla na nápad zaradiť do kritérií pre prijatie na aktiváciu podmienku, že záujemca nesmie mať voči obci žiadne podlžnosti, mnohí svoje dlhy okamžite vyrovnali.

Komentár

Opatrenie bolo členmi hodnotiacej komisie vnímané prevažne kladne, hoci časť hodnotiacich ho označila za opatrenie na hrane zákona a za také, ktoré niektorých nezamestnaných odsúdi do pozície trvalých neplatičov.

Martin Šuster, ekonóm z Národnej banky Slovenska, Bratislava, si myslí, že ide o inovatívny postup a že pozitíva prevažujú nad negatívami. Tým pozitívom je, že obec vyriešila problém veľmi slabej vymožitelnosti dlhov, čo je veľkým problémom nielen medzi obyvateľmi a samosprávou. Nevýhodou je, že niektorí obyvatelia sa takto nedostanú k aktivačným prácam, aj keď majú voči obci dlhy s ktorými si nevedia sami poradiť a bez pomoci (aj typu aktivačných prác) sa k vyšším príjmom ani nedostanú.

Eduard Vokál, primátor obce Lipany k opatreniu uviedol, že práca s rómskou komunitou je veľmi náročná a pre rozličné komunity, obce a mestá, aj rôznorodá. V samosprávach je potrebné preto často prichádzať s novými nápadmi a tento motivačný systém samosprávy sa mu preto veľmi páči. Nie je to len natiahnutá ruka, ale musia byť splnené aspoň niektoré základné predpoklady. Ak z obchodu zoberieme chlieb, pokladáme za úplne samozrejmé, že zaň musíme zaplatiť, ináč je to krádež. Čo však často za krádež nepokladáme je napr. neplatenie nájmu, neplatenie za teplo, za odvoz odpadu a podobne.

Odlisný názor vyjadrila **Mária Nádaždyová**, Senior Program Manager, EPPP - European Public Policy Partnership (Európske partnerstvo pre verejné stratégie), Bratislava. Myslí si, že bez ohľadu na zámer a dosiahnutý, či deklarovaný efekt hodnoteného opatrenia, nech je akokoľvek pozitívny, je potrebné uviesť, že ide o podmienku nad rámec zákona, a preto v tomto kontexte treba opatrenie aj vnímať. Je viac ako pravdepodobné, že istá časť nezamestnaných nebude mať nikdy záujem o účasť na aktivačných prácach, ale nedá sa vylúčiť, že niektorým z neplatičov, ktorí skutočne nemajú žiadne prostriedky na úhradu vzniknutých dlhov, táto podmienka, aj keď teoreticky, berie šancu na zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok legálnym a spoločensky akceptovateľným spôsobom a v konečnom dôsledku ich odsúva do pozície večných neplatičov a sociálnych vydedencov.

5. DPB zriadil post ombudsmana na vybavovanie sťažností

S cieľom zefektívniť vybavovanie sťažností cestujúcich zriadil Dopravný podnik Bratislava novú pozíciu - ombudsmana. Bude pôsobiť ako mediátor, čiže odborník na komunikáciu medzi stranami sporu a ich mimosúdne riešenie. Jeho úlohou je riešiť jednak sťažnosti cestujúcej verejnosti týkajúce sa dodržiavania

cestovného grafikonu, správania sa vodičov a revízorov k cestujúcim, čistoty vozidiel, ale aj podnety a návrhy na zlepšenie služieb DPB - napr. vytváranie nových liniek, prípadne zastávok a pod.

Do dopravného podniku príde ročne až okolo tisíc sťažností. Hoci mediátor má byť nestrannou osobou, súčasný ombudsman je zamestnancom dopravného podniku. Spoločnosť v tom probléme nevidí, tvrdí, že bol vytvorený priestor pre lepšiu vzájomnú komunikáciu a že ombudsman nemá byť advokátom ľudí.

Komentár

Väčšina odborníkov označila opatrenie za pozitívne. Ocenili určitý psychologický moment adresnosti a možnosti osobnej komunikácie so zamestnancom, ktorý má v pracovnej náplni úlohu riešiť sťažnosti cestujúcich. Niektorí odborníci spochybnili nestrannosť ombudsmana, keďže ide o zamestnanca dopravného podniku.

Aj podľa názoru **Mareka Rybáča**, politológa z Filozofickej fakulty UK, Bratislava, je vytvorenie pozície pre komunikáciu s verejnosťou (nech nás nemýli výraz ombudsman) vítaným krokom, pretože prináša možnosti korekcie rozhodnutí DPB ohľadom verejnej dopravy. Bolo by ale potrebné, aby vedenie DPB o tomto kroku aktívnejšie informovalo verejnosť, napr. na predajných miestach a v komunálnych médiách.

6. Bratislava odpustila dlh mestskej časti Devín

Mesto Bratislava odpustilo zadlženej mestskej časti Devín dlh 99 581 eur. Ide o starý dlh z roku 2004, ktorý Devín nie je schopný splatiť, keďže je už od apríla 2005 v nútenej správe. Mesto Bratislava na základe zmluvy o návratnej finančnej výpomoci z 2. júla 2004 poskytlo mestskej časti Devín tri milióny korún na zaplatenie dlhu voči fyzickej osobe na základe exekúcie. Devín sa zaviazal sumu vrátiť vrátane úrokov do 30. júna 2005, zabezpečiť ju mal výnosmi z predaja majetku hlavného mesta zverenieho do správy tejto mestskej časti. Devín peniaze doteraz nevrátil, odôvodňuje to tým, že je od 8. apríla 2005 v nútenej správe. Podľa konsolidačného plánu sa Devín zaviazal predávať zverený majetok, len ak z bežných rozpočtových príjmov nedokáže zabezpečiť prebytok minimálne 7 000 € na priebežné oddlžovanie.

Komentár

Respondenti ohodnotili predmetné opatrenie nejednoznačne. Niektorí vyjadrili názor, že opatrenie vysiela signál ostatným mestským častiam, že nie je nevyhnutné správať sa finančne zodpovedne, pretože v konečnom dôsledku aj tak nebudú musieť dostať svojim záväzkom. Naopak, ostatní vyjadrili opatreniu podporu, pretože podľa ich názoru bolo splatenie dlhu Devínom nereálne.

Antonín Eliáš sa domnieva, že odpustenie dlhu bolo v uvedenej situácii rozumným krokom mesta Bratislava, obzvlášť keď mal byť dlh splácaný z predaja majetku, ktorý mala mestská časť Devín zverený do správy. Podľa jeho názoru by skôr kritiku zaslúžil postup pri poskytnutí návratnej výpomoci v roku 2004, keď z nasledujúceho vývoja v mestskej časti je zrejmé, že Devín smeroval k nútenej správe už v tej dobe.

Naopak, negatívne hodnotí opatrenie **Dušan Sloboda**, analytik Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika, Bratislava. Devín sa dostal do nútenej správy kvôli chybám a dlhom, ktoré devínska samospráva v minulosti urobila. Rozhodnutie bratislavských mestských poslancov je popretím pravidla, že za

chyby sa platí. Ak za chyby a dlhy v Devíne nakoniec čiastočne zaplatia občania celej Bratislavy, namieste je otázka, načo je Bratislave 17 mestských častí, 17 starostov a takmer 400 poslancov na tejto úrovni, keď v konečnom dôsledku zodpovednosť za ich konanie prevezme mesto na základe rozhodnutie jeho 80 poslancov? Potrebuje Bratislava takú košatú správu vecí verejných? V súkromnom sektore sa za zlé vlastné rozhodnutia tvrdo platí. Vo verejnom sektore to bohužiaľ platí málokedy a za nezodpovedné kroky samosprávnych „manažérov“ nakoniec platíme my všetci.

Jozef Čavojec, redaktor denníka SME, Bratislava, kladie v tejto súvislosti otázku, kto je za to zodpovedný? Kto je zodpovedný za to, že mesto Bratislava v júli 2004 požičalo peniaze Devínu, keď už o deväť mesiacov mestská časť skončila v nútenej správe? Nemali predstavitelia mesta informácie o tom, že Devínčania hospodária neefektívne? Ľudia, ktorí to dopustili, podľa neho preto nemajú morálne právo kandidovať v ďalších voľbách.

7. Ostrovany postavili múr oddeľujúci obec od rómskej osady

Obec Ostrovany (okr. Sabinov) nechala vystavať približne 150 metrov dlhý a viac ako dva metre vysoký múr z panelov, ktorý oddeľuje obec od rómskej osady. Výstavbu za 13-tisíc eur odsúhlasilo obecné zastupiteľstvo. Starosta obce výstavbu plotu odôvodnil potrebou ochraňovať obyvateľov a v budúcnosti má byť plot údajne súčasťou komplexu, ktorý chce obec vybudovať. Mala by tam byť materská a základná škola a komunitné centrum.

Situácia v obci je patová, občania obce denne čelia nájazdom Rómov, pre ktorých je zasa múr symbolom poníženia. Starosta obce múr nepovažuje za najšťastnejšie riešenie, ale je viazaný rozhodnutím zastupiteľstva.

Komentár

Opatrenie ohodnotili respondenti nejednoznačne. Zhodli sa, že ide o opatrenie veľmi kontroverzné, jedna časť ho však považuje za nevyhnutné, keďže rómska problematika zostáva zo strany štátu neriešená, ďalší respondenti ho vnímajú ako neprípustný akt diskriminácie miestnych Rómov, ktorý aj tak nič nerieši.

Mária Nádaždyová vystavanie múru označila za ďalšie kontroverzné opatrenie samosprávy spadajúce do kategórie „opatrenia z bezmocnosti a zúfalstva“, vyvolávajúce veľké emócie na oboch stranách bariéry – na jednej veľký nesúhlas až odsúdenie a na strane druhej hlasné „bravó“ a „konečne!“. Nikto v princípe podobné múry nechce, uvedomujúc si, že to nerieši podstatu problému a že z dlhodobého hľadiska každý ďalší múr vedie len k „zabetónovaniu“ až eskalácii neprijateľného stavu a vzťahov nepriateľstva. Pokiaľ sa problém životných podmienok rómskych komunít nebude riešiť systematicky a primerane (naozaj riešiť, nielen deklarovať), múry v rôznych podobách budú len pribúdať. Hoci si uvedomujeme, že miestna samospráva často ani nemá na výber, keď chce plniť svoju úlohu pri ochrane života a majetku majoritnej komunity, je tu naozaj veľké riziko, že pri absencii účinných opatrení na centrálnej úrovni, tento obranný argument časom získa silu väčšinového postoja a prijmeme ho za jediné možné riešenie.

Ján Bucek, vysokoškolský pedagóg na Prírodovedeckej fakulte UK, Katedra humánnej geografie a demogeografie k opatreniu uviedol, že fyzické bariéry v podobe múrov sú možným riešením, ale extrémnym, posledným, na konci spektra možných alternatív. Sú dokladom nemohúcnosti a neschopnosti

riešiť problém. Súčasne to ukazuje urgentnosť jeho riešenia, vzťahy medzi komunitami sú napäté. Ohrozujú sa základné práva a fungovanie občanov z každej strany. Múr dáva na jednej strane pocit bezpečnosti a na druhej strane vylúčenia. Je však možné predkladať, že predtým nedošlo z rôznych dôvodov k maximalizácii využitia iných možností, aby k aplikácii extrémnych riešení nedošlo. Múr je signálom pre celú spoločnosť. Mal by mať za dôsledok mobilizáciu opatrení, hľadania prístupov, aby mohol byť odstránený.

Juraj Gallo, ekonóm z Mestského úradu v Žiari nad Hronom k opatreniu uviedol, že je to za súčasnej situácie v Ostrovanoch krajné, ale jediné efektívne riešenie. Myslí si, že je to skôr otázka na štát ako taký, ktorý môže riešiť legislatívne problémy neprispôsobivých občanov, pretože samospráva nemá kompetenciu komplexne riešiť uvedený problém a len hasí ako vie.

8. Podnikateľský inkubátor mestu Rimavská Sobota nevyšiel, musí vrátiť milióny

Rimavskosobotská samospráva musí vrátiť dotáciu zo štrukturálnych fondov a štátneho rozpočtu, ktorú získala na sprevádzkovanie podnikateľského inkubátora druhej generácie. Stane sa tak na základe kontroly Národnej agentúry pre malé a stredné podnikanie, ktorá odporučila zrušenie zmluvného vzťahu pre nesplnené ukazovatele. Mesto musí vrátiť viac ako 85-tisíc eur (2,5 mil. korún).

Dôvodom je nedostatočný záujem občanov o jeho služby, hoci mesto inkubátor propagovalo tak webovej stránke mesta, na samostatnej stránke inkubátora, ako aj na úrade práce. Napriek tomu sa však z plánovaných 350 podarilo vytvoriť iba 46 pracovných miest.

Inkubátor funguje od roku 2005 a ročné náklady na jeho prevádzku mesto stálo 15 tisíc eur (više 450-tisíc korún). Záujemcom ponúkal rozvíjanie sa v oblasti IT, zdokonaľovanie sa v elektronickom podnikaní či vo využívaní softwaru e-Biz. Primátor Rimavskej Soboty k tomu uviedol, že podnikateľský inkubátor bol pokus, ktorý nevyšiel.

Komentár

Opatrenie bolo prijaté odborníkmi z hodnotiacej komisie takisto nejednoznačne. Podľa jednej skupiny hodnotiacich sa vzhľadom na problematiku regiónu (z pohľadu zamestnávania) cení aj pokus, hoci neúspešný, podľa iných hodnotiacich samospráva rozbehla projekt, o ktorých reálne záujem nebol a primárnym dôvodom boli skôr peniaze z eurofondov.

Podľa Juraja **Nemca**, profesora na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici ide o klasický prípad negatívnych dopadov eurofondov, cez ktoré sa často realizujú výdavky, ktoré by ináč nikdy neboli. Často je významnejšie dostať dotáciu, ako garantovať jej reálne dopady. Uvedený problém dokladuje napr. český výskum – Šumpíková a kol.

Podľa **Dušana Slobodu**, podnikateľský inkubátor nie je jediným príkladom štruktúrovaného projektu, do ktorého sa pustila rimavskosobotská samospráva. Ďalším príkladom plytvania desiatkami miliónov z verejných zdrojov samosprávy, štátu a EÚ je i nedokončená rekreačná zóna na Kurinci. Zdá sa, že tamojšia samospráva v súčinnosti so štátom „snaživo“ pracuje roky na tom, aby sa eurofondy čerpali bez ohľadu na to, či zrealizované investície majú hlavu a pätu, či sú efektívne, aspoň ako-tak návratné a či je po nich vôbec dopyt. Inkubátory,

priemyselné parky, sociálne podniky a rôzne ďalšie „investície“ rozhadzované po mape krajiny politikmi na rôznych úrovniach končia ako ich pomníčky mrhania našimi peniazmi. Za stratové nezmyselné investície tohto typu tak v konečnom dôsledku zaplatíme my, daňovníci.

Daniel Klimovský, odborný asistent na Ekonomickej fakulte Technickej univerzity v Košiciach si myslí, že prípad neúspechu podnikateľského inkubátora v Rimavskej Sobote je potvrdením dvoch skutočností. Po prvé, ani dobrá myšlienka sa nemusí stretnúť s očakávanou odozvou, čo možno dokumentovať nízkym záujmom občanov o služby takéhoto inkubátora. A po druhé, opäť sa potvrdzuje, že príklady dobrej praxe majú slúžiť skôr na učenie sa a nie na kopírovanie. To, čo totiž funguje v prípade iných miest, nemusí automaticky fungovať aj v podmienkach Rimavskej Soboty. Prirodzene, netreba zabúdať ani na to, že mesto mohlo a malo propagovať pôsobenie inkubátora aj ďalšími nástrojmi – napríklad informačnými seminármi pre absolventov stredných a vysokých škôl, ktorí si v danom období hľadali v Rimavskej Sobote alebo jej okolí prácu. Úvahy o neúspechu podnikateľského inkubátora by však asi bolo dobré spojiť aj so spätným pohľadom na obdobie jeho zavádzania a fungovania (Kto a na základe čoho určil, že takýto inkubátor bude mať v Rimavskej Sobote úspech? Ako bol analyzovaný dopyt po službách podnikateľského inkubátora v Rimavskej Sobote? Prečo k jeho zrušeniu dochádza až teraz a nie napríklad už pred dvoma rokmi? Existovali náznaky zlepšenia, ktoré napríklad v roku 2007 indikovali, že sa naplní cieľ, ktorým bolo vytvorenie spomínaných 350 pracovných miest? Ak áno, prečo sa tak nestalo? atď.).

Naopak, **Andrej Juris**, predseda predstavenstva, ZSE Distribúcia, a.s., Bratislava, vypočítal, že ak čísla sedia, tak mesto podporilo vznik 46 pracovných miest pri nákladoch štátneho rozpočtu 85 000 eur, čo je necelých 2 000 eur na 1 pracovne miesto. To je podstatne menej ako je podpora štátneho rozpočtu pre veľkých investorov. Napr. najnovšia investícia AU Optronics dostane štátnu dotáciu 38 mil. eur na vytvorenie 3 000 pracovných miest (SME, 5.1.2010), čo je vyše 12 000 eur na 1 miesto!!! Čiže Rimavská Sobota bola v tomto prípade 6-krát efektívnejšia pri vytváraní nových pracovných miest ako veľkí investori. Preto by súhlasil s vrátením podpory iba v prípade, ak by sa mestu nepodarilo vytvoriť pracovné miesta kvôli vlastnému zanedbaniu alebo ak by porušilo nejaký zákon.

9. Starosta Pereša si poistil zamestnávanie manželky na svojom úrade

Starosta košickej mestskej časti Pereš vymenoval do funkcie prednostu miestneho úradu, aby jeho manželka mohla zostať pracovať na úrade. Snaží sa tak obísť zákon, ktorý príbuzným zakazuje, aby si boli pri výkone prác vo verejnom záujme priamo nadriadení alebo podriadení.

Nový prednosta má pre mestskú časť pracovať štyri hodiny týždenne a práve pod neho bude pracovne a organizačne spadať manželka starostu, ktorá je na úrade samostatnou odbornou referentkou. Prednostu starosta dosadil týždeň po tom, čo Okresná prokuratúra Košice II rozhodla, že pracovný pomer jeho manželky je v rozpore so zákonom. Zároveň mu dala mesiac na to, aby vec napravil.

Starosta sa vo vyjadrení pre prokuratúru bránil aj tým, že pracovný pomer s mestskou časťou manželke vznikol v čase, keď nebola jeho manželkou. Prokuratúra však tento argument odmietla, otázku, kedy manželstvo vzniklo,

považovalo za bezvýznamnú aj ministerstvo práce, ktoré má zákon o výkone prác vo verejnom záujme v kompetencii.

Postup starostu kritizujú aj poslanci miestneho zastupiteľstva. Myslia si, že vzhľadom na fakt, že na úrade pracujú dvaja zamestnanci, mestská časť prednostu nepotrebuje. Podľa niektorých z nich je navyše funkcia prednostu v

Komentár

Respondenti vnímali predmetné opatrenie výrazne negatívne, ako akt, ktorý poškodzuje obraz samosprávy na verejnosti a zároveň ako porušenie zákona, ktorý má svoj zmysel.

Podľa **Jozefa Čavojca** je neskutočné, že niekto taký môže starostom, a teda verejným funkcionárom. Hľadať spôsoby, ako obísť zákon, je však typické pre mnohých z nich. Zákony sú zlé, deravé, nič neriešia a sú absolútne nevyhnutelné. Chýba sankcia za flagrantné porušenie zákona. To je najväčší problém. Žiaľ, ani prokuratúra nič nezmože. Starostu nik nezbaví funkcie a obyvatelia Pereša ho v decembri môžu potvrdiť vo funkcii.

Daniel Klimovský k opatreniu uviedol: Podľa príslušných ustanovení § 17 zák. č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov je prednosta zamestnancom obce (v tomto prípade mestskej časti) a za svoju činnosť zodpovedá starostovi. Na jednej strane takýto prednosta vedie a organizuje obecný úrad, no na druhej strane, podľa príslušných ustanovení § 13 citovaného zákona starosta zastáva v pracovnoprávných vzťahoch zamestnancov obce aj naďalej pozíciu štatutárneho orgánu. Starosta je tak voči svojej manželke zamestnanej na obecnom úrade stále v pozícii nadriadeného a „niekoľkohodinovým prednostom“ sa pokúša hľadať riešenie, ktoré s etikou nemá veľa spoločného.

Pri hodnotení tohto problému je však potrebné vnímať i jeho širší kontext. Košice ako mesto sú rozdelené do dvadsiatich dvoch mestských častí (MČ Pereš má menej než tisícpäťsto obyvateľov a rozlohou nedosahuje ani poldruha kilometra štvorcového). Napríklad aj Berlín bol v 90. rokoch minulého storočia rozdelený do 23 mestských obvodov, no jednak ide o mesto, ktorého populácia dosahuje takmer 3,5 milióna obyvateľov, a jednak kvôli ekonomickej neefektívnosti bol počet mestských obvodov od roku 2001 znížený na dvanásť. Najmenší z nich má pritom v súčasnosti približne toľko obyvateľov, čo celé Košice. Mesto Košice má veľké ekonomické problémy a dnes je už zbytočné uvažovať nad tým, po kom sa „zdedili“. Naopak, je treba rázne zakročiť a povedať, že administratívne členenie mesta Košice je (nielen ekonomicky) neefektívne. A v súvislosti s administratívnou reformou usporiadania mesta by sa mali prijať také pravidlá, ktoré by zabránili vytváraniu ad hoc (často i nepotrebných) pozícií, ktoré zaťažujú rozpočet samosprávy, a ktorých povaha ich predurčuje k tomu, aby niečo „kryli“ (tak, ako tomu je v tomto perešskom prípade).

Poznámka:

Členovia hodnotiacej komisie sa zúčastňujú hodnotenia v rámci tohto projektu bez nároku na odmenu. Jednotlivé hodnotenia majú charakter osobného postoja a nemusia zodpovedať názorovej línii CPHR alebo organizácie, v ktorej pôsobia.

Členovia hodnotiacej komisie, ktorí hodnotili opatrenia monitorované v 4. štvrtroku 2009

Ján Bucek, vysokoškolský pedagóg, Prírodovedecká fakulta UK, Katedra humánnej geografie a demogeografie

Jozef Čavojec, redaktor denníka SME, Bratislava

Laura Dittel, riaditeľka, Karpatská nadácia, Košice

Antonín Eliáš, šéfredaktor časopisu OBEC a finance, Česká republika

Juraj Fekete, riaditeľ, **Peter Dóka**, Regionálne poradenské a informačné centrum, Dunajská Streda

Juraj Gallo, ekonóm, Mestský úrad Žiar nad Hronom

Andrej Juris, predseda predstavenstva, ZSE Distribúcia, a.s., Bratislava,

Michal Kaliňák, politológ, špecializuje sa na samosprávu

Róbert Kičina, riaditeľ, Podnikateľská aliancia Slovenska, Bratislava

Daniel Klimovský, odborný asistent, Ekonomická fakulta, Technická univerzita, Košice

Mária Nádaždyová, Senior Program Manager, EPPP - European Public Policy Partnership/Európske partnerstvo pre verejné stratégie, Bratislava

Juraj Nemeč, profesor, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Bohumil Olach, šéfredaktor, Obecné noviny, Bratislava

Vladimír Pirošík, advokát, spolupracovník TIS, poslanec MsZ v Banskej Bystrici

Ján Podmanický, primátor, Partizánske

Ivan Rončák, politológ, Banská Bystrica

Marek Rybář, politológ, Filozofická fakulta UK, Bratislava

Dušan Sloboda, analytik, Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, Bratislava

Martin Šuster, ekonóm, Národná Banka Slovenska, Bratislava

Ľuboš Vagač, riaditeľ, Centrum pre hospodársky rozvoj, Bratislava

Eduard Vokál, primátor, Lipany